

N:o 10.

Ank. till Riksd. kansli den 15 mars 1894, kl. 5 e. m.

Andra Kammarens fjerde tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om upphäfvande af kongl. kungörelsen angående vissa åtgärder till förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare den 14 juli 1893.

Under den 14 juli 1893 utfärdade Kongl. Maj:t två särskilda kungörelser, afseende den ena förändrade föreskrifter till *förekommande af kolerans införande i riket*, och den andra vissa åtgärder till *förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare*. I den förstnämnda kungörelsen föreskrifves, bland annat: att fartyg, som på ett eller annat sätt haft beröring med område, hvilket anses såsom kolerasmittadt, eller med fartyg, som haft om bord kolerasmittad person, skall, innan beröring med svenska landet eller dess invånare får ega rum, anlöpa någon af de utefter rikets kuster anordnade observationsplatser för att af der anställd läkare undersökas i afseende å helsotillståndet och renligheten om bord; att om fartyg, som ankommer från utrikes ort, har eller haft om bord kolerasmittad person eller någon behäftad med sjukdom, som misstänkes vara kolera, sådant fartyg skall, innan beröring med svenska landet eller dess invånare får ega rum, omedelbart afgå till karantänsplats för att der undergå karantän; att fartyg skall under 48 timmar qvarblifva vid observationsplatsen för att af derstädes anställd läkare undersökas; att passagerare och besättning å fartyg, som inkommit till observationsplats och ej hänvisats att undergå karantän, skall i öfverensstämmelse med derom särskildt meddelade föreskrifter vara underkastade

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 10 Häft. (N:o 10). 1

efterbesigtning, passagerare under tre dygn närmast efter det han lemnat fartyget och besättning under fem dygn närmast efter det fartyget erhållit tillstånd till fri beröring med land.

I den senare kungörelsen föreskrifves i § 1 mom. 1: »I hvarje kommun i riket skall, på kommunens bekostnad, af helsovårdsmyndigheten derstädes anställas ett efter de lokala förhållandena lämpadt antal besigtningmän för undersökning af de personer, hvilka enligt hvad särskildt är stadgadt, äro underkastade efterbesigtning.

Finnes inom landtkommun hamnplats, dit fartyg, kommande från utrikes ort, eger ingå, skall å sådan plats besigtningsman vara anställd.»

samt uti § 9 mom. 2:

»För att person, som lider af sjukdom, som misstänkes vara kolera, må kunna genast afskiljas och erhålla nödig vård, skall inom hvarje kommun finnas lämpligt sjukhus eller sjukstuga med nödig sjukvårdsbetjening och utredning; egande medicinalstyrelsen meddela närmare föreskrifter rörande sjukstugas anordning äfvensom, derest giltiga skäl dertill förekomma, medgifva befrielse från eller anstånd med sjukstugas anordnande.

I öfrigt gälla, då fall af kolera inträffar i tillämpliga delar bestämmelserna i nådiga förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar bland rikets invånare den 19 mars 1875.»

Uti en till det tillfälliga utskottets behandling hänvisad motion har herr L. P. Mallmin hemställt,

att Riksdagen måtte besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, att Kongl. Maj:t täcktes förordna om upphäfvande af ofvanberörda kongl. kungörelse angående vissa åtgärder till förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare.

Till stöd för motionen har anförts hufvudsakligen, att af åberopade föreskrift i § 9 mom. 2 i sistberörda förordning, jemförd med en instruktion, »de Anvisningar» samt den »Plan och Ritningar», som medicinalstyrelsen med stöd af stadgandena uti ifrågavarande kungörelse utfärdat, det inhemtades, att kungörelsen pålade hvarje kommun dels en utgift till byggande af sjukhus eller sjukstuga till ett belopp af cirka 3,400 kronor för mindre kommuner, och 8,300 kronor för de större, dels ock ständigt återkommande utgifter till underhåll af dessa byggnader till utredning samt till ersättning åt besigtningmän och sjukvården. De kommunala utgifter, som här af blefve en följd, komme för det stora flertalet af kommunerna på landsbygden att varda högst betungande. De ifrågavarande föreskrifterna hade ock väckt undran, och spörsmål framstälts, hvilka viktiga orsaker föranledt Kongl. Maj:t att af kommunerna kräfva så tunga offer, hvilka, då kungörelsens

innehåll ej lemnade tillräckliga skäl för att försvara den omordade pålagan, framkallat allvarliga bekymmer och djupt missmod.

Vid en opartisk granskning af frågan syntes det motionären, som man måste medgifva, att denna stämning hos de skattdragande vore verkligt befogad. Det kunde till en början med skäl ifrågasättas, om berörda föreskrift rätt stode i öfverensstämmelse med grundlagen. Motionären tilltrorde sig icke att kunna ingå på någon närmare utredning af detta svåra spörsmål, men ville dock framhålla, hurusom å ena sidan Kongl. Maj:t låtit förslagen till nu gällande fattigvårdsförordning och skjutsstadga i vissa delar underställas Riksdagens beslutanderätt, med erkännande att dessa förslag i omhandlade delar vore af kommunallags natur och därför borde behandlas enligt § 57 stycket 2 af regeringsformen, och å andra sidan, att Kongl. Maj:t utan Riksdagens medverkan utfärdat meranämnda kungörelse, ehuru stadgandet i densamma om skyldighet för kommun att bygga sjukhus m. m., motsvarade de stadganden om kommunala bördor, som förekomme i fattigvårdsförordningen och skjutsstadgan och hvilka, enligt Kongl. Maj:ts egna yttranden, vore af kommunallagsnatur.

Äfven om man bortsåge från denna omständighet, gäfvade kungörelsen och dess särskilda stadganden anledning till allvarsamma betänkligheter. Tillvaron af samma kungörelse berodde enligt dess egna ord på en samma dag utfärdad kungörelse angående ändrade föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket, och emedan deri införts stadganden om efterbesigtning af personer, som efter undergången observation och karantän fått rätt till obehindrad samfärdsel med rikets invånare. Med föranledande af kungörelsen angående efterbesigtning hade medicinalstyrelsen utfärdat en instruktion för besigtningmän, och af de deri införda föreskrifterna om efterbesigtning och alla derur härflytande stadganden — således bland annat om kommunernas skyldighet att bygga sjukhus m. m. — funne man, att desamma vore uttryck för ett nytt system för hämmande af kolerans spridning. Jemfördes nu dessa båda uttalanden, komme man till det resultat, att de uti ifrågasvarande kungörelse stadgade kommunala pålagor egentligen tillkommit för att möjliggöra lindring i eller i vissa fall upphäfvande af det förutvarande stränga karantänstvånget. Motionären ville ej orda om företrädet emellan dessa antydda olika system, men det förefölle honom, som det stränga karantänstvånget ingalunda visat sig så bristfälligt, att man deri kunde finna tillräckligt skäl att utbyta den börda, som detsamma pålagt handel och samfärdsel, mot en i jämförelse dermed ytterst tryckande börda för kommunerna.

Fäste man sig vidare vid kungörelsens särskilda bestämmelser, kunde man ej undgå att lägga märke till, hurusom det med kungörelsen afsedda ändamålet just icke lemnade anvisning, att sjukstuga borde finnas i hvarje

kommun. Ändamålet vore att få möjligen eller verkligt kolerasjuke afskilda och bättre vårdade. Tillsynen deröfver tillkomme besigtningsman, som helst borde vara läkare. Alla dessa olika föreskrifter syntes motionären tydligen peka derhän, att skyldigheten att bygga sjukhus m. m. borde bindas vid något annat område än socken, t. ex. läkaredistrikt, för så vidt det afsedda ändamålet skulle rätt vinnas.

En sådan anordning skulle äfven hafva förebyggt den olägenhet, som följde af kungörelsens nu gällande föreskrift i detta afseende, hvarigenom de mindre kommunerna drabbades af allt för känbara bördor i jemförelse med de större. Medicinalstyrelsen hade visserligen genom medgifvande, att två intill hvarandra liggande kommuner finge förena sig om gemensam sjukstuga, sökt lindra de mindre kommunernas tunga, men då det vore en ren tillfällighet, att flera mindre kommuner låge intill hvarandra, qvarstode i regel den nämnda olägenheten.

Föreskriften i kungörelsen, att till besigtningsman företrädesvis borde utses läkare syntes, enligt kungörelsens ordalydelse och, hvad landsbygden beträffade, på grund af de faktiska förhållandena komma att få tillämpning endast undantagsvis, då det vore jemförelsevis ett fåtal kommuner å landsbygden, som inom sitt område egde läkare. Men äfven för dessa undantagsfall kunde man hysa tvifvel om lämpligheten af stadgandet. Besigtningsmannens och läkarens uppgifter voro nemligen, om än närskylda, dock ingalunda identiska. Den förre borde ständigt vara tillgänglig å bestämdt ställe för att emottaga anmälningar och företaga till besigtning hörande nödiga åtgärder; den senare åter hade att skaffa den sjuke läkarevård, ehvar han funnes inom distriktet, och borde sålunda vara oförhindrad att enbart för den uppgiften förfoga öfver sin tid och platsen för sitt arbete.

Kungörelsens bestämmelser angående besigtningsmäns kvalifikationer och ansvar komme enligt motionärens åsigt att för kommunerna medföra mycket stora svårigheter. Kungörelsens föreskrift, att till besigtningsman skulle utses företrädesvis läkare och att, endast der tillgång dertill saknades, annan lämplig person finge dertill antagas, jemförd med föreskriften i samma kungörelse, att besigtningsmannen vore underkastad tjenstemannaansvar, bure vittnesbörd derom, att enligt kungörelsen endast läkare eller dermed något så när jemförlig person vore lagligen kvalificerad till befattningen som besigtningsman. Besinnade man vidare, att kungörelsen för andra än läkare förutsatte frivilligt åtagande som enda grunden till pligten att funktionera som besigtningsman, och att å ena sidan dennes pligter vid infallande kolerafarsot lemnade en bestämd utsigt till en ofta lifsfarlig kommunikation med kolerasjuke och personliga obehag på många andra sätt vid tillämpningen af författning och instruktion, och att å andra sidan hotet om tjenstemanna-

ansvar vore en allvarlig sak för en person som innehade besigtningssmannens ömtåliga ställning, fölle det af sig sjelft, att på landsbygden så kvalificerade personer, som kungörelsen förutsatte, svårligen kunde tänkas villiga att åtaga sig en så pröfvande och farlig befattning som besigtningssmannens, i alla händelser icke annorledes än mot ersättning, som kunde anses uppväga uppdragets fara och ansvar. Man kunde visserligen invända, att meningen med omordade bestämmelser angående kvalifikationer och tjenstemannaansvar ingalunda finge tagas så strängt, och att, blott kommunen hade en besigtningssman, lagens andemening skulle vara tillgodosedd. Emellertid sade medicinalstyrelsen i sin instruktion angående efterbesigtning, att hela det i kungörelsen tillämpade systemets resultat ytterst berodde på besigtningssmannens vilja och förmåga att med omdöme och kraft tillämpa gällande bestämmelser. Med en sådan uppfattning torde medicinalstyrelsen ej underlåta att med omdöme och kraft utkräva hvad som ytterst måste presteras för ett lyckligt resultat af det tillämpade systemet. Med stöd af hvad sålunda blifvit anfördt angående besigtningssmannens ställning, ansåg motionären, att bestämmelserna derom innebure utsigt till betydligt mera tryckande utgifter för landsbygdens kommuner, än man nu ville föreställa sig, hvadan det syntes motionären, att bestämmelser om särskilda kvalifikationer hos besigtningssman och om tjenstemannaansvar för denne med hänsyn till kommunens intressen vore synnerligen olämpliga.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt trodde motionären sig hafva visat, att den ifrågavarande kungörelsen af den 14 juli 1893 och andra derpå beroende föreskrifter lade ytterst tunga bördor på landsbygdskommunerna, icke iakttog rättvisa vid fördelning af bördorna mellan olika områden samt genom sina olika bestämmelser tillgodosåge det afsedda ändamålet mindre väl än som kunnat ske genom andra anordningar, mindre betungande i ekonomiskt afseende; hvarjemte slutligen kungörelsens konstitutionella giltighet med fog kunde sättas i fråga.

Till utredning ej mindre af tillkomsten utaf ifrågavarande kungörelse och dermed i samband stående instruktion m. m. än äfven af författningens rätta innebörd och sättet för dess tillämpning, hvarom inom pressen och bland enskilde personer skiljaktiga meningar förports, har kongl. medicinalstyrelsens afdelning för ärenden rörande kolerafarsoten låtit i Post- och Inrikes Tidningar för den 9 december 1893 införa ett skriftligt utlåtande; och då detsamma innefattar beaktansvärda meddelanden rörande dels de anordningar, som med vetenskapens nuvarande ståndpunkt böra vidtagas till

förekommande af kolerans spridning, dels ock sättet för rätta uppfattningen och tillämpningen af ifrågavarande kungörelse och de föreskrifter medicinalstyrelsen med föranledande deraf gifvit, synes det utskottet vara lämpligt, att närmare redogörelse för samma utlåtande här meddelas.

Till en början erinrar afdelningen, att enligt senare tiders erfarenhet man funnit det sedan äldre tider tillbaka använda karantänssystemet till skydd mot kolera medföra så stora hinder i handel ochandel med ty åtföljande oerhörda ekonomiska förluster, utan att ändock vara ur sanitär synpunkt effektivt, att man i de flesta europeiska länder ansett sig böra öfvergifva detsamma och ersätta det med inspektionssystemet, d. v. s. att genom vissa anordningar, hvilka i och för sig icke medförde något väsentligt intrång i den allmänna samfärdseln, söka vinna kunskap om det eller de första sjukdomsfallen och genom dessas isolering hindra sjukdomens spridning och uppkomsten af epidemi.

Detta system kräfde ovilkorligen bland annat tillgång till lokaler, der isoleringen genast kunde verkställas, och detta icke blott i hamnarne, utan hvarhelst, äfven i det inre af landet, der samfärdsel i nämnvärd mån egde rum.

I vårt land vore i berörda afseende i städerna temligen väl bestämdt, i det att hvarje stad för närvarande egde tillgång till isoleringslokal eller åtminstone vore i färd att anordna sådan, men på landet var i början af sommaren år 1893 förhållandet i allmänhet alldeles motsatt.

Visserligen funnes redan i gällande helsovårdsstadga den 25 september 1874 föreskrifvet, att vid utbrott af farsot vederbörande kommun skulle, då sådant vore nödigt och lämpligen kunde ske, ombesörja inrättande af särskilda sjukhus eller sjukrum, hvarjemte i den s. k. epidemistadgan den 19 mars 1875 lemnats föreskrifter i enahanda syfte; men dels afsåge berörda föreskrifter förhållandena i anledning af en redan härjande farsot och kunde således icke tjena här ofvan angifna ändamål, dels hade erfarenheten visat, att dessa föreskrifter i allmänhet förblifvit en död bokstaf, då anvisning saknades till utväg för vederbörande helsovårdsmyndighet att göra föreskrifterna effektiva.

Då Kongl. Maj:t under juni månad 1893 tillsatte en särskild afdelning inom medicinalstyrelsen för behandling af ärenden rörande kolera-farsoten, var det en af denna afdelnings första omsorger att få sådana anordningar vidtagna, att, derest koleran inkomme i landet, man skulle genast kunna genom isolering af det eller de första fallen, äfven om dessa inträffade å landsbygden, hindra uppkomsten af någon kolerahärd.

Afdelningen, som ingalunda förbisåg, att i vissa trakter af landet till följd af dessas belägenhet och den mindre lifliga trafiken till desamma sär-

skilda isoleringslokaler skulle blifva mer eller mindre obehöfliga, men fann svårigheter möta att derom meddela någon allmängiltig bestämmelse, föreslog därför, att det borde föreskrifvas, att inom hvarje kommun skulle finnas lämpligt sjukhus eller sjukstuga med nödig sjukvårdsbetjening och utredning, samt att medicinalstyrelsen dels skulle erhålla bemyndigande att meddela närmare föreskrifter rörande sjukstugas anordning, dels, derest giltiga skäl dertill förekomme, medgifva befrielse från eller anstånd med sjukstugas anordnande. Detta förslag blef af Kongl. Maj:t gilladt, och återfunnes föreskrifterna härom i § 9 af ofta återopade kongl. kungörelse angående vissa åtgärder till förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare.

Afsigten med sjukstuga vore icke — och det vore häri, som missuppfattningen hufvudsakligen syntes ligga — att åstadkomma lasarett på landet, tjenande att under rådande koleraepidemi emottaga de sjuke (dertill måste naturligtvis i hvarje särskildt fall speciella anordningar, såsom uppbyggande af baracker m. m., vidtagas), utan vore ändamålet med sjukstuga, såsom i sistnämnda kungörelse ock uttryckligen angåfves, att »person, som lider af sjukdom, som misstänkes vara kolera, må kunna genast erhålla nödig vård» och derigenom *förekomma* epidemi.

Omedelbart efter sagda kungörelses utfärdande aflät afdelningen skrivelser till Konungens befallningshafvande i Westernorrlands, Jemtlands, Vesterbottens och Norrbottens län, deri medgafs befrielse tills vidare från anordnande af sjukstugor i sådana inom berörda län belägna landtkommuner, som icke låge vid kusten, vid större vattenfarleder eller vid jernväg, hvarjemte genom Konungens befallningshafvande i samtliga länen utsändes till kommunerna dels exemplar af kungörelsen i fråga, dels af inom afdelningen utarbetade »Anvisningar rörande sjukstugas anordning för vård af kolerasjuka», deri, jemte framhållande utaf behovet af och ändamålet med sjukstuga, meddelades, att sjukstugan icke behöfde bestå af mer än två rum, ett för manliga och ett för qvinliga sjuke, med kök, förstuga och nödiga uthus; att hvarje sjukrum borde vara nödortfittigt utrustadt med möbler, icke stoppade, och försedt med minst två sängar, samt med tvättställ och handdukar, nattkärl, stickbäcken och nattstol m. m.; att till hvarje säng borde finnas två madrasser af buldan eller annan gröfre väf, hvilka kunde stoppas med halm, torfströ eller annat dylikt ämne, som utan större kostnad kunde vid behof ombytas och uppbrännas, vidare af två kuddar, fyra par lakan, två yllefiltar samt nödiga dryckeskärl af glas eller porslin; samt slutligen att såsom betjening borde anställas, allt efter omständigheterna, en eller flere vid sjukvård vana personer, antingen mot fast aflöning eller ock mot

arfvode, som kunde beräknas lägre för den tid, ingen tjänstgöring erfordrades, och högre, så snart sjuk funnes att vårda.

Sedermera hade afdelningen jemväl låtit utarbeta, dertill delvis föranledd af inkomna framställningar, och till kommunerna kostnadsfritt utdela »Ritning och beskrifning jemte kostnadsförslag till större eller mindre epidemisjukstuga», slutande kostnadsförslaget för den mindre sjukstugan å 3,400 kronor och för den större å 8,300 kronor. I beskrifningen framhölls uttryckligen, att dessa ritningar vore afsedda till ledning för de kommuner, som ämnade nybygga epidemisjukstuga och borde af berörda beskrifnings innehåll så mycket hellre framgå, att någon skyldighet att nybygga sjukstuga icke förefunnos, som i beskrifningen tillika meddelats, att »dessa ritningar torde äfven för de kommuner, som vilja anordna epidemisjukstuga i förut befintlig byggnad, kunna tjena till ledning för dennas ändamålsenliga inredning».

Ritningarna vore allenast mönster, men innebure icke något påbud.

Hvad anginge kostnadsförslaget, så vore detta med afseende såväl å materialier som arbetskostnader uppgjort efter i Stockholm gällande pris, och vore det uttryckligen framhållet, hurusom kostnaderna å landsbygden sannolikt borde kunna väsentligen nedbringas.

Härförutom hade afdelningen till Konungens befallningshafvande i samtliga länen, med undantag af de fyra nordligaste, genom särskilda skrivelser tillkännagifvit, *dels* att, synnerligen der kommunen vore liten och fattig, det kunde under nuvarande förhållanden vara för ändamålet nog, om vid sjukstugas anordnande endast uppgörelse träffades om en till sjuklokal lämplig stugas upplåtande vid inträffadt kolerafall, till hvilken stuga då borde anskaffas nödortftig utredning af den enkla beskaffenhet, som funnes angifven i ofvannämnda »Anvisning», hvarjemte beträffande sjukvårdsbetjenings anställande detta endast behöfde bestå deri, att en vid sjukvård van person vidtalades att mot någon ringa ersättning stå till disposition för att vid inträffadt kolerafall tjänstgöra mot bestämd dagaflöning, *dels* att hinder ej mötte för två närliggande mindre kommuner att anordna gemensam sjukstuga.

Ansökningar om befrielse från eller anstånd med sjukstugas anordnande hade till ett antal af 142 inkommit till afdelningen. Af dessa hade 72 afslagits, såsom afseende kommuner, hvilka berördes af allmänna trafikleder eller hvilka under föregående koleraepidemier varit starkt angripna, 62 bifallits och 8 icke afgjorts. Härjemte hade 4 inkomna ansökningar om förening med annan kommun till en gemensam sjukstuga bifallits.

I allmänhet hade afdelningen rönt kraftigt understöd från Konungens befallningshafvandes sida. Endast i två eller tre län kunde förhållandet härutinnan sägas hafva varit motsatt.

Af de 2,327 kommuner (deri inberäknadt stadskommuner) som funnes i riket, om man undantog de fyra nordligaste länen, hade 851 kommuner vidtagit fullständiga anordningar i fråga om sjukstuga, 791 ofullständiga sådana, 458, deraf 208 inom två län, inga anordningar, hvarjemte för 227, deraf 116 inom ett enda län, några upplysningar icke meddelats.

Då det kunde antagas, att, efter den tidpunkt, då de rapporter, som låge till grund för nyssnämnda siffror, inkommit, åtskilliga kommuner vidtagit åtgärder, på grund hvaraf de borde från de öfriga kategorierna öfverflyttas till den första kategorien, så kunde med skäl påstås, att numera i omkring hälften af Sveriges alla kommuner epidemisjukstuga funnes anordnad.

Uppgift saknades om hvad det kostat vederbörande landskommuner, men med visshet kunde sägas, att kostnaden icke torde ha uppgått till mer än en liten bråkdel af den summa, 11,000,000 kronor, som uti en i Stockholm utkommande tidning beräknats för fullgörande af ifrågavarande föreskrift. Huru stor utgift det hela komme att bereda dessa kommuner, vore naturligtvis svårt att afgöra, beroende på hvad den ena eller andra kommunen ville kosta på sig, men att kostnaden icke behöfde stiga till någon summa, som med hänsyn till ändamålet kunde anses afskräckande, syntes afdelningen vara uppenbart.

Kostnaden skulle dock i allt fall måhända kunna sägas vara allt för stor och betungande, om den afsåge allenast en tillfällig åtgärd till skydd endast mot kolera, då erfarenheten gifvit vid handen, att denna sjukdom blott periodvis och stundom med många års mellanrum hemsökte Europa; men så vore icke förhållandet.

Om ock kolerafaran närmast framkallat ifrågavarande föreskrifter och gifvit anledning till att man velat så skyndsamt som möjligt få dessa verkställda, så hade man dock med ifrågavarande anordning haft till ögonmärke jemväl behofvet och nyttan deraf i afseende å andra smittosamma sjukdomar än kolera.

Då, såsom bekant, städerna icke hade skyldighet att å sina sjukhus emottaga personer, som insjuknat i annan kommun, så vore sjukstuga på landet, oafsedt kolera, lika nödvändig och nyttig i fråga om andra epidemier, såsom smittkoppor, difteri med flera; och utom att erfarenheten visat, att bristen på dylik lokal på landet i många fall kunde sägas hafva vållat sådana epidemiers uppkomst, torde det vara för en hvar uppenbart, att, då bostäderna på landet, i synnerhet bland den kroppsarbetande klassen, vanligen icke beredde tillfälle till att, då någon medlem af familjen träffades af en smittosam sjukdom, inom bostaden afskilja denne från de öfriga, anordnande af sjukstuga icke kunde anses annat än som uppfyllande af en af humanitetens fordringar.

På grund af det sålunda anförda uttalade afdelningen sig hysa den meningen, att genomförandet af nu ifrågavarande anordning måste anses såsom ett betydande framsteg inom helsovårdens område, och om än för en eller annan kommun, som nybyggt sjukstuga, kostnaden därför kunde kännas för tillfället betungande, vore det dock afdelningens öfvertygelse, att en snar framtid skulle kunna vitsorda anordningens välsignelserika följder.

Utskottet har satts i tillfälle att taga kännedom om den berättelse, medicinalstyrelsens afdelning för ärenden rörande kolerafarsoten afgifvit öfver sin verksamhet under sistlidna år. Uti samma berättelse, ur hvilken i förbigående anmärkes, att från juni månad, då afdelningen tillsattes, till utgången af året ej mindre än 151 sammanträden hållits, förekommer en närmare utredning af de i ofvanberörda skrifvelse den 6 december lemnade uppgifter, hvarjemte afdelningen öfver den utveckling, de genom ifrågavarande kun görelse införda institutioner erhållit och sättet för desammas genomförande, lemnade följande:

T a b l å, utvisande, huru, enligt till medicinalstyrelsens afdelning för ärenden rörande kolerafarsoten *före den 15 november 1893* inkomna uppgifter, gällande föreskrifter angående anordnandet i kommunerna af sjukstugor för kolerasjuka efterkommits inom nedanstående län.

L ä n	Antal kommuner inom länet, som				Summa kommuner
	vidtagit fullständiga åtgärder	vidtagit ofullständiga åtgärder	vidtagit inga åtgärder	ej lemnat uppgift	
Stockholms	69	42	5	1	117
Upsala	14	44	25	4	87
Södermanlands.....	38	39	24	—	101
Östergötlands	67	41	11	36	155
Jönköpings	63	40	31	—	134
Kronobergs.....	27	48	9	2	86
Kalmar	51	42	5	11	109
Gotlands	49	33	12	—	94
Blekinge	26	3	10	—	39
Kristianstads.....	105	29	12	—	146
Malmöhus	78	90	77	5	250
Transport	587	451	221	59	1,318

L ä n	Antal kommuner inom länet, som				Summa kommuner
	vidtagit fullständiga åtgärder	vidtagit ofullständiga åtgärder	vidtagit inga åtgärder	ej lemnat uppgift	
Transport	587	451	221	59	1,318
Hallands	32	41	18	—	91
Göteborgs och Bohus	33	37	26	1	97
Elfsborgs	62	40	7	116	225
Skaraborgs	45	85	131	6	267
Vernlands	25	41	14	13	93
Vestmanlands	22	31	12	7	72
Örebro	18	23	21	—	62
Kopparbergs	11	25	13	1	50
Gefleborgs	16	17	15	4	52
Summa	851	791	478	207	2,327

Vidare har till utskottet öfverlemnats en promemoria angående sjukstugor för kolerasjuka, upprättade under innevarande år. Deraf inhemtas bland annat i fråga om sättet för tillämpningen af den medicinalstyrelsen i meranämnda kongl. kungörelse medgifna rätt att, derest giltiga skäl dertill förekomme, medgifva befrielse från eller anstånd med sjukstugas anordnande, att till afdelningen intill dess upphörande i slutet af sistlidne januari inkommit ansökningar från tillhopa 165 kommuner om befrielse eller anstånd. Behandlingen af alla dessa ansökningar framginge af en vid promemorian fogad tablå. Denna tablå utmärkte, att tillhopa 70 kommuner erhållit längre eller kortare tids anstånd med sjukstugas anordnande, under det 72 ansökningar om befrielse eller anstånd afslagits. Dessa afslag på ungefär halfva antalet ansökningar hade föranledts af de respektive kommunernas läge och kommunikationer, med deraf beroende större fara för kolerasmittas öfverförande till dem. Men då afdelningen sålunda ansett sig ej kunna medgifva uppskof med sjukstugas anläggning i en kommun, hade afdelningen i allmänhet vid meddelande af sitt beslut tillika framhållit de *lättnader*, som generelt medgafves i afdelningens skrivelser till vederbörande länsstyrelser. I fråga åter om det sätt, hvarpå sjukstugeinstitutionen blifvit införd, åberopade afdelningen två vid promemorian fogade tablåer; varande dessa tablåer i hithörande delar så lydande:

Tablå, utvisande huru gällande föreskrifter angående anordnandet i kommunerna af sjukstugor för kolerasjuka efterkommits inom nedanstående län.

a) *Enligt uppgifter inkomna före den 15 november 1893.*

(Se förestående tablå.)

b) *Enligt uppgifter inkomna under de första 6 veckorna af 1894.*

L ä n	Antal kommuner, som				Summa kommuner
	vidtagit fullständiga åtgärder	vidtagit ofullständiga åtgärder	ej vidtagit några åtgärder	ej lemnat uppgift	
Stockholms.....	—	—	—	—	—
Upsala	71	16	—	—	87
Södermanlands	84	14	3	—	101 ¹⁾
Ostergötlands	—	—	—	—	—
Jönköpings.....	127	7	—	—	134 ¹⁾
Kronobergs.....	79	7	—	—	86
Kalmar.....	—	—	—	—	—
Gotlands	84	9	1	—	94
Blekinge	37	2	—	—	39
Kristianstads.....	121	7	1	17	146
Malmöhus	226	24	—	—	250
Hallands	73	17	1	—	91
Göteborgs och Bohus	—	—	—	—	—
Elfsborgs.....	—	—	—	—	—
Skaraborgs.....	238	25	4	—	267 ¹⁾
Värmlands	—	—	—	—	—
Västmanlands	57	15	—	—	72
Örebro	57	3	2	—	62
Kopparbergs	—	—	—	—	—
Gefleborgs	42	10	—	—	52 ¹⁾
S u m m a	1,296	156	12	17	1,481

¹⁾ På grund af något olika beräkningssätt, upptages inom dessa län ett något högre kommunantal, än hvad i statistiska centralbyråns senaste årsberättelse (för år 1891) förekommer.

Tablå, utvisande behandlingen af till medicinalstyrelsens afdelning för ärenden rörande kolerafarsoten inkomna ansökningar om befrielse från eller anstånd med anordnandet af sjukstuga för kolerasjuka eller ock om tillstånd att gemensamt med annan kommun anordna sådan sjukstuga.

L ä n	A n t a l k o m m u n e r										S u m m a
	som beviljats anstånd med sjukstugas anordnande							som erhållit tillstånd att anordna gemensamt sjukstuga	hvilkas ansökningar om befrielse eller anstånd afslagits	hvilkas ansökningar af ifrågavarande slag ännu ej afgjorts	
	tills vidare	tills kolera utbrutit inom mellersta eller södra Sverige	till den 1/1 1895	till den 1/6 1894	till den 1/3 1894	till den 1/3 1894	till oktober 1893				
Stockholms	1	—	—	—	2	—	1	2	6	—	12
Upsala	—	—	—	—	1	—	—	6	6	—	13
Södermanlands	—	—	1*)	—	2	—	—	—	1	—	4
Östergötlands	—	—	—	—	6	—	—	—	10	—	16
Jönköpings	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3
Kronobergs	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	3
Kalmar	—	—	—	—	1	—	—	—	5	—	6
Gotlands	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	2
Blekinge.....	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Kristianstads	1	—	—	—	16	—	—	—	6	—	23
Malmöhus	—	—	—	—	3	—	—	—	6	—	9
Hallands.....	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	4
Göteborgs och Bohus	1	—	—	—	1	—	—	—	2	2	6
Elfsborgs	—	—	—	—	1	—	—	2	6	3	12
Skaraborgs	—	—	—	—	3	—	—	—	4	2	9
Vermlands.....	1	1	—	1	1	1	—	—	8	—	13
Västmanlands	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	3
Örebro	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2
Kopparbergs	1	—	—	1	1	—	—	—	4	2	9
Gefleborgs	1	—	—	—	4	—	—	—	3	—	8
Vesternorrlands	—	—	—	2	1	—	—	—	1	—	4
Jemtlands	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Norrbottnens	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Summa	10	2	1	4	51	1	1	12	72	11	165

Stockholm den 27 januari 1894.

*) Inom ifrågavarande kommun (Taxinge) har en egendomsegare förbundit sig att under åren 1893 och 1894 vid behof tillhandahålla kommunen fullständig sjukstuga för kolerasjuka.

Motionären ifrågasätter till en början, huru vida den ifrågavarande kungörelsen kan anses hafva tillkommit i strid mot innehållet i § 57 mom. 2 i regeringsformen. Utskottet är naturligtvis icke behörigt att ingå uti någon pröfning af denna fråga, men vill dock i anledning af denna anmärkning hafva framhållit, att uti §§ 32 och 34 i helsovårdsstadgan för riket den 25 september 1874, hvilken likasom kongl. förordningen angående åtgärder mot införande och utbredning af smittosamma sjukdomar den 19 mars 1875 tillkommit utan Riksdagens hörande, redan förefinnas bestämmelser derom, att, när farsot utbryter inom kommun eller anledning är att befara, att den kan utbryta genom smittas spridning från främmande ort eller af annan orsak, helsovårds- eller kommunalnämnden har att skyndsamt vidtaga erforderliga åtgärder för undanröjdande af allt som kan befordra sjukdomen, äfvensom tillse, att sjukvården inom kommunen kommer att så vidt möjligt motsvara behovet, för hvilket ändamål kommunen äfven bör, der sådant är nödigt och lämpligen kan ske, ombesörja inrättande af särskilda sjukhus eller sjukrum, hvarjemte det tillika föreskrifves, att nämnden skall såväl genom sina egna ledamöter, som, der sådant erfordras, genom andra för ändamålet af nämnden förordnade personer söka göra sig noga underrättad om allt, som kan lända till nödig upplysning och påkalla nämndens åtgärd.

Det vill vid sådant förhållande förefalla utskottet, som de nu meddelade föreskrifterna i den kungörelse, som nu utgör föremål för utskottets behandling, särdeles med hänsyn till den evasiva tolkning, medicinalstyrelsen, på sätt här ofvan nämnes, åt desamma gifvit, låta till hufvudsaklig del härleda sig ur de åberopade bestämmelserna i helsovårdsstadgan och derutöfver icke innehålla något annat eller nytt, som ej är en gifven följd af kolerans svåra beskaffenhet och smittoförande egenskap.

Det torde vara allmänt bekant, att efter de under sistförflutna årtiondet gjorda upptäckter i fråga om kolerans ursprung och utveckling samt att smittoämnet i allmänhet utbreder sig genom förmedling af vattnet eller beröring med smittad person, det förut anlitade medlet att genom en mer eller mindre långvarig karantän söka hindra smittans kringspidande allt mer befunnits vara odugligt och föga svarar mot de hinder och deraf föranledda stora kostnader i den allmänna samfärdseln, som genom karantän uppkomma. Detta förändrade åskådningssätt fick ock sitt uttryck i den konvention, som den 15 april 1893 ingicks i Dresden af befullmäktigade från Tyskland, Österrike, Frankrike, Italien, Nederländerna och Belgien med flera stater. I denna konvention lemnas föreskrifter bland annat om de åtgärder, vederbörande hafva att iakttaga, på det att de stater, som undertecknat konventionen, så skyndsamt som möjligt skola erhålla kännedom om tillvaron af en kolerahärd,

hvilka varor äro underkastade förbud för införsel och om sättet för deras desinficierande, samt de mått och steg, som böra vidtagas med resande, som med jernväg eller sjöledes ankomma från kolerasmittad ort. I sistnämnda hänseende bestämmes, att fartyg, kommande från dylik ort, skola indelas i tre klasser, nemligen sådana, som om bord hafva kolerasmittade, eller å hvilka förekommit fall af koleraliknande beskaffenhet, eller slutligen sådana, der icke något af dessa fall inträffat. Å det första slaget af fartyg skola sjuka omedelbart landsättas och hållas isolerade, och öfriga passagerare jemväl tillåtas att gå i land, men vara underkastade observation under en tid af högst fem dagar, hvarjemte passagerares och besättningens linne och gångkläder skola desinficieras likasom fartyget eller delar deraf. De fartyg åter, som äro misstänkta för kolerafall, skola underkastas besigtning af läkare, samt desinficieras, hvarjemte det vatten som finnes ombord skall, med iakttagande af vissa försigtighetsmått, tömmas ut. Hvad slutligen angår de fartyg, hvarå hvarken kolera eller misstänkta fall förekommit, äro de berättigade till fri beröring med land.

De åtgärder, som sålunda blifvit öfverenskomna, hafva redan varit eller sedermera blifvit antagna af de europeiska länderna med undantag af Spanien och möjligen Portugal, Balkanstaterna och — Sverige.

Att dessa åtgärder äro rigtiga ej blott ur teoretisk synpunkt, utan äfven ur praktisk, lærer väl klarligen framgå af det förhållande, att uti England, hvilket under de senare årtiondena aldrig i någon afsevärd grad anlitat karantänen, utan tillämpat isoleringssystemet, det oaktadt och ehuru det står i den lifligaste sjökommunikation, der sådan kan ifrågakomma, med världens alla delar, någon kolerahärd icke kunnat rotfästa sig. Belysande i detta afseende torde ock vara, att, ehuru kolerasmittan under år 1892 hade en sådan våldsam utsträckning inom Hamburg, de fall af smitta, som derifrån utbredde sig inom Tyska riket, kunde genom isolering och andra kraftiga åtgärder så begränsas, att sjukdomen icke fick någon afsevärd utsträckning. Enahanda är ock förhållandet med Finland, som genom jernväg står i förbindelse med S:t Petersburg, der kolera under de senare åren varit nästan permanent, utan att samma sjukdom ändock kunnat erhålla fast fot inom Finland. I detta sammanhang torde ej heller böra lemnas obemäldt de tre fall af kolera, som under sistlidna år förekommit i Umeå, der sjukdomens ursprung ej kunnat utspanas, äfvensom ett fall under samma år i Göteborg. Genom vederbörandes kraftiga och snabba ingripande kunde sjukdomens vidare utbredning förekommas till en sådan båtnad för landet, att dess omfång säkerligen ej kan till dess rätta värde uppskattas. Härvid torde dock noga bemärkas, att dessa fall inträffade i städer, der redan förefintliga anstalter

medgåfvo ett snabbt och fullständigt isolerande af sjukdomsfallen, hvaremot, om dessa timat på landsbygden, utgången under då för handen varande förhållanden näppeligen blifvit så gynsam.

Det synes utskottet, som, då en så farlig sjukdom herskat inom trakter, med hvilka Sverige står i en liflig beröring, Kongl. Maj:t och framför allt medicinalstyrelsen, hvilken i främsta rummet har att öfvervaka helso-tillståndet inom landet, icke kunnat utan uppenbar förgätenhet af sin pligt låta bero vid de torftiga anordningar, som dittills förefunnits för afvärjande af den hotande faran. Att ett sådant förbiseende ej heller förelupit, derom bära föreskrifterna i de båda ofvan återopade kungörelserna den 14 juli 1893 tydligt vittnesbörd.

Betänkligt synes det emellertid hafva förefallit Kongl. Maj:t att helt och hållet lemna å sido det så kallade karantänssystemet, eftersom Kongl. Maj:t uti sin kungörelse angående föreskrifter till förekommande af kolerans införande i riket stadgat, att fartyg skall i uppgifna fall anlöpa en *observations-* eller *karantänsplats*. Om nu ock sådana bestämmelser må anses finna sitt försvar i farhågan att allt för hastigt helt och hållet bryta mot ett sedan längre tider tillbaka gällande system, torde det dock vara uppenbart, att genom den stora begränsning, samma system nu erhållit, tyngdpunkten i de åtgärder, som föreskrifvits till förekommande af farsotens införande och utbredning inom landet, är att söka uti bestämmelserna i den senare kungörelsen angående vissa åtgärder till förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare i fråga särskildt om isolering af kolerasjuk samt rörande efterbesigtning af resande. Sjukdomen lär i allmänhet vara af den häftiga beskaffenhet, att den deraf behäftade icke kan föras någon längre väg, och dessutom kunna den sjukes dejktioner, som skola företrädesvis vara smittoförande, under färden icke oskadliggöras. Ett längre forslande medför sålunda större fara för den sjukes lif och farsotens kring-spridande, och har denna en gång fått gripa sig fast, löper den sin bana ut, intill dess för oss okända krafter stäcka dess väg. Det är sålunda för genomförandet af isoleringssystemet nödvändigt att hastigt ega tillgång till en sjukstuga med sjukvård jemte utensilier af den enkla beskaffenhet, hvarom här ofvan förmåles.

Lika viktiga torde ock föreskrifterna om efterbesigtning vara, om kolerans utbredning skall med framgång kunna hämmas. Ett sjukdomsfall kan ju inom en begränsad tid uppstå hos en person, sedan han inkommit i landet, och då är det lika angeläget, att ett dylikt fall genast varder isolerad. Berörda föreskrifter äro emellertid af en sådan enkel beskaffenhet, att det förefaller utskottet, att personer till utförande af ett sådant uppdrag utan svårighet skola kunna anskaffas.

Till hvilken omfattning bestämmelserna uti ifrågavarande kungörelse kunnat genomföras, derom lemna ofvanintagna tablåer besked, och utskottet tillåter sig till förfullständigande af dem meddela, att, enligt en utskottet sedermera från vederbörande tillhandakommen uppgift, ungefär 90 procent af de kommuner, inom hvilka det kan blifva fråga att genomföra kungörelsens föreskrifter, hafva vidtagit åtgärder i öfverensstämmelse med kungörelsen eller med de eftergifter, medicinalstyrelsen på ansökan medgifvit. Inför ett sådant faktum måste den förut uttalade farhågan, att samma bestämmelser icke låte sig genomföras, utan att landet blefve för mycket betungadt, af sig sjelf förfalla och det blifva desto eftertänkligare att borttaga samma bestämmelser och prisgifva landet motståndslöst för en annalkande farsot. Skulle sådant ske, lärer väl deraf följa, att Kongl. Maj:t ser sig nödsakad att skärpa föreskrifterna för det inom vetenskapen och af erfarenheten utdömda karantänssystemet, men vidtages en sådan åtgärd, så kan, der koleran bryter ut inom landet, främmande länder finna sig föranlåtna att mot Sverige utöfva repressalier genom användande af afspärningssystemet eller något dylikt. Det spörsmål, Kongl. Maj:t velat lösa genom ifrågavarande kungörelse, synes sålunda icke blott röra landet, utan äfven hafva en internationel betydelse, till bevis hvarför jemväl torde kunna åberopas den förut omnämnda konventionen i Dresden.

Efter att sålunda hafva lemnat en redogörelse för frågans verkliga innebörd, sådan den tett sig för utskottet, och de faktorer, som vid frågans afgörande synas böra komma under öfvervägande, öfvergår utskottet till en närmare granskning af motionens innehåll.

Dervid framtvingar sig sjelfmant den anmärkningen, att motionären misstagit sig derutinnan, att Kongl. Maj:t skulle uti ifrågavarande kungörelse påbjudit, att landskommuner äro pliktiga att uppföra nya sjukhus eller sjukstugor för en kostnad af respektive 3,400 kronor eller 8,300 kronor, allt efter byggnadernas storlek. Det sålunda förelupna misstaget, hvartill författningen icke gifver någon anledning, synes hafva uppkommit derigenom, att medicinalstyrelsen låtit utarbeta och kostnadsfritt utdela ritning och beskrifning till större eller mindre epidemisjukstuga för landskommun. Häri nämnes dock uttryckligen, att denna åtgärd vidtagits endast i syfte, att de kommuner, som ärnade nybygga en epidemisjukstuga, skulle hafva någon vägledning för företagets utförande. De betraktelser, hvarmed motionären i öfrigt beledsat denna sin uppfattning, torde såsom härledande sig från en oriktig utgångspunkt icke tarfva något ingående bemötande.

Mot den uppfattning, motionären synes vilja häfda, att det stränga karantänstvånget ingalunda visat sig så bristfälligt, som man velat påskina, åberopar utskottet hvad här ofvan blifvit yttradt i fråga om den lärdom, er-

farenheten och kunskapen om kolerans art och sättet för dess utbredning bibringat rörande karantänstvånget, och vill blott tillägga, att det icke synes kunna försvaras, att, om ett eller annat kolerafall eller misstänkt sådant inträffat å ett fartyg, de friska personerna, som väl understundom kunna uppgå till ett hundratal eller derutöfver, skola qvarhållas med de sjuke. Lika litet afseende torde, enligt utskottets förmenande, böra tillmätas motionärens i sammanhang härmed gjorda anmärkning, att genom lättnaden i karantänstvånget den börda, som varit handel och samfärdsel pålagd, utbyts mot en i jemförelse dermed ytterst tryckande börda för kommunerna. Handeln åtminstone är af den natur, att hvarje ökad kostnad, som uppstår genom hinder i varuutbytet, vanligtvis i sista hand drabbar konsumenterna. Importören, som här torde vara närmast afsedd, lär väl ej underlåta att på dem fördela de kostnader, han måst vidkännas.

Hvad motionären anført derom, att skyldigheten att anordna sjukstuga lämpligen borde bindas vid något annat område än kommunen, t. ex. vid läkaredistrikt, torde med afseende derå, att dessa distrikt i allmänhet hafva en stor utsträckning, möjligheten af detta förslags genomförande vara vederlagdt genom hvad utskottet här ofvan yttrat derom, att kolerasjuk icke kan transporteras någon längre väg. Härigenom har utskottet dock icke, på sätt här nedan närmare skall utvecklas, velat förneka, att det medgifvande, medicinalstyrelsen vid flera tillfällen lemnat kommuner att anordna gemensam sjukstuga, är af behovet påkalladt och icke tillspillogifver det med sjukstugas inrättande åsyftade ändamålet.

De anledningar till anmärkningar, motionären velat finna i den föreskrifna besigtningmannainstitutionen, kunna tvifvelsutän i så måtto vara berättigade, att det vore lämpligast, att ett sådant uppdrag anförtröddes allenast åt läkare. Men då i vårt långsträckta och merendels glest befolkade land erforderlig tillgång på läkare icke så skyndsamt, som behovet kräfver, kan beredas, förefinnes väl ingen annan utväg än att uppdraga detta värf äfven åt andra personer. Någon synnerlig olägenhet af ett sådant förfarande torde icke kunna uppstå, enär uppdraget icke är af invecklad beskaffenhet och besigtningssmannen dervid allenast har att följa en noggrant utarbetad instruktion. Då, såsom medicinalstyrelsen anmärkt, ett gynnsamt resultat af besigtningssystemet ytterst beror på besigtningssmännens vilja och förmåga att tillämpa denna instruktion, vill det förefalla utskottet, som bestämmelserna om tjänstemannans ansvar för besigtningssmännen icke kunna eftergifvas. I annat fall sättas alla fördelarne af systemet på spel, och vederbörande stå utan vapen mot de besigtningssmän, som visa tredska eller liknöjdhet vid uppdragets utförande. Utskottet kan icke heller föreställa sig, att dessa bestämmelser skola hafva något afsevärdt inflytande på kostnaden för anskaffande af besigtningssmän, då på dem ej ställas

högre anspråk än hvad instruktionen innehåller, och fäster man sig åter dervid, att uppdraget kan medföra fara genom kommunikation med person behäftad med så smittosam sjukdom som kolera, vill utskottet hafva anmärkt, att genom ofvan återopade föreskrift i 34 § helsovårdsstadgan slik förpligtelse redan åligger ledamot i helsovårds- eller kommunalnämnden.

Genom det sålunda anförda har utskottet naturligtvis hvarken velat eller kunnat bestrida, att efterlevandet af föreskrifterna i fråga tillskyndar kommunerna utgifter, ehuru de ej närmelsevis uppgå till sådana belopp, motionären uppgifvit eller allmänheten efter framställningar i tidningar synes hafva föreställt sig. Men då utgifter naturligtvis icke kunna undvikas, ligger det vikt uppå att tillse, det dessa utgifter ej varda större än för ändamålet oundgängligen kräfves. Redan i kommunernas olika storlek och folkmängd och deraf beroende större eller mindre förmåga att bära en skattebörda samt af kommunernas läge i sådan ort, der kolera kan antagas komma att framgå eller icke, ligger en bjudande nödvändighet att lämpa de gifna föreskrifterna efter sig företeende omständigheter. Nödvändigheten häraf har ock förutsetts af Kongl. Maj:t, i det att uti kungörelsen medicinalstyrelsen bemyndigats att medgifva befrielse från eller anstånd med sjukstugas anordnande. Såsom en följd häraf har ock, på sätt förut omförmäls, de fyra nordligaste länen med vissa uppgifna undantag fullständigt befriats från skyldigheten att fullgöra författningens föreskrifter, hvarjemte styrelsen uti en under sistlidne november månad till vederbörande länsstyrelser aflåten skrifvelse meddelat,

att hinder ej mötte för två närliggande mindre kommuner att anordna gemensam sjukstuga,

att, synnerligen der kommunen vore liten och fattig, det kunde under för handen varande förhållanden vara för ändamålet tillräckligt, om vid sjukstugas anordnande endast uppgörelse träffades om upplåtande vid inträffadt kolerafall af en till sjuklokal lämplig stuga, hvartill anskaffades nödortftig utredning af den beskaffenhet, som angåfves i förenämnda anvisningar, samt

att i fråga om anställande af sjukvårdsbetjening föreskrifterna härom kunde anses uppfylla på det sätt, att en vid sjukvård van person vidtalades att mot någon ringa ersättning stå till disposition för att vid inträffadt kolerafall tjenstgöra mot bestämd dagaflöning.

Till upplysning, huru tillämpningen af dessa föreskrifter utfallit, tillåter sig utskottet meddela, att inom kommun inom Halland aftal träffats dels med en person, som åtog sig att mot en årlig ersättning af 12 kronor vid förefallande behof tillhandahålla sjukstuga med nödig utredning, dels med en qvinna att vara sjuksköterska mot en godtgörelse af 12 kronor om året samt två kronor om dagen i händelse af sjukdomsfall, hvarjemte till besignings-

man antogs kommunalnämndens ordförande mot en årlig ersättning af 25 kronor; och blefvo dessa åtgärder godkända af medicinalstyrelsen. Det har derjemte för utskottet uppgifvits, att kostnaderna för andra kommuner gått till ännu lägre belopp. Den socken, i hvilken motionären är boende, har förenat sig med en närbelägen om en gemensam sjukstuga samt utsett besigtningmän, äfvensom mot en årlig afgift af 20 kronor antagit en sjuk-sköterska, men de handlingar, som härutinnan varit för utskottet tillgängliga, utvisa ej, om någon godtgörelse ifrågakommit för aftalet om sjukstugan och till besigtningmännen.

Med en sådan evasiv tolkning af föreskrifterna uti 9 § 2 mom. i oftanämnda kungörelse, medicinalstyrelsen sålunda medgifvit, torde, särdeles om, såsom det anförda exemplet från Halland synes visa, eventuellt aftal får träffas jemväl rörande sjukstugans utrustning, hvilken eljest torde komma att kosta cirka 300 kronor, vigten af de anmärkningar, som ur kostnadens synpunkt framstälts mot kungörelsen, väsentligen förminskas.

Det kan dock med skäl erinras, att, om medicinalstyrelsen för närvarande ock medgifver sådana lindringar, det likväl kan befaras, att samma styrelse med annan sammansättning dertill finner sig förhindrad, äfvensom att fall förefinnas, der det kan vara önskvärdt och lämpligt, att flera än två kommuner få förena sig om en gemensam sjukstuga, och utskottet söker ett stöd för sistnämnda antagande i den omständighet, att medicinalstyrelsen, oaktadt den i sin ofvanberörda skrifvelse medgifver sammanslagning allenast af två kommuner, lemnat dylik tillåtelse åt ända till fem kommuner.

På det att emellertid kommunerna ej må varda beroende af den skiftande uppfattning utaf kungörelsens innehåll, som inom medicinalstyrelsen kan göra sig gällande, tillåter sig utskottet, som anser skäl ej förefinnas för bifall till motionen i sin helhet, hemställa,

att Andra Kammaren måtte för sin del besluta, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t till kungörelsen angående vissa åtgärder till förekommande af kolerans utbredning bland rikets invånare den 14 juli 1893 foga det tillägg, att medicinalstyrelsen är berättigad, att, der skäl dertill förefinnas, medgifva, dels att flera kommuner må gemensamt anordna sjukstuga, dels ock att de i kungörelsen i antydt syfte gifna föreskrifter må på det sätt kunna uppfyllas, att aftal på förhand uppgöres om upplåtande, vid

förefallande behof, af sjukstuga med erforderlig utrustning och antagande på enahanda sätt af sjukvårdsbetjening och besigtningmän.

Stockholm den 15 mars 1894.

På utskottets vägnar:

D. G. RESTADIUS.
